

peger, maa paaffjømmes, at Sagen har været bragt frem en Gang og har været godkjendt og anerkjendt i Principet fra Regeringens Side. Hvorledes det saa end gaar med Lovforslaget, er jeg enig med den sidste ærede Taler i, at det er en Kjendsgjerning, som vil være af overmaade stor Betydning for denne Sags videre Skjæbne, at et Lovforslag har kastet sig ind paa et af de aller vigtigste, men ogsaa et af de vanskeligste Punkter af de Spørgsmaal, som ere oppe med Hensyn til de sociale Forholds Ordning, og som ganske vist er en Bevægelse, der ikke vil standses, førend den har affat idetmindste nogen Frugt i Lovgivningen, og at det dernæst er stet paa en, hvad jeg tror man maa erkjende, resolut Maade, idet nemlig det Princip er blevet anerkjendt, at man ikke vil kunne vægre sig ved at gaa med til Statstilfud for at skaffe de mindre heldig Stillede i Samfundet en billig Alderdomsforsørgelse. Det kalder jeg resolut, forsaavidt som det maa være bekjendt og er bekjendt for Alle, at det er et af de Punkter, hvormed der stadig strides, og med Hensyn til hvilket der kan ansøres vægtige Argumenter fra begge Sider, og det er et af de Spørgsmaal, hvormed det, som det ogsaa blev udtalt af en foregaaende æret Taler, er jagt fra mangfoldige Sider, at det er et Ekstraaplan nedad en socialistisk Vej. Den høitærede Finantsminister udtalte ved Fremføttelsen af Lovforslaget, at han ventede Indsigelse fra to Sider. Han ventede Indsigelse eller Modsigelse mod Lovforslaget fra dem, der mente, det var for lidt, der blev ydet; men at han paa den anden Side ogsaa ventede Udtalelser, der gik ud paa, at det var for meget. Om det nu end ikke synes endnu, at Anstuelser i den sidste Retning ere komne til Orde her, og uagtet jeg heller ikke ifølge min hele Opfattelse vil eller kan gjøre mig til Talsmand for en saadan Betragtning, er jeg dog ganske sikker paa, at denne Betragtning, hvad enten der nu er Tale om dette eller et senere Lovforslag i samme Retning, vil komme frem, og at det vil blive et af de Hovedpunkter, hvormed det vil komme til at dreie sig, om det virkelig er et forvarligt, naturligt og med hele Samfundsordenen samstemmende Princip, at der ydes en saadan Pengeunderstøttelse eller overhovedet materiel Understøttelse til en billig Alderdomsforsørgelse for Ubemidlede. For mit Vedkommende er det en gammel Overbevisning, at Principet er berettiget, og jeg lader mig end ikke i den Henseende strømme af et Ord, som det ærede Medlem fra Odense (Falbe-Hansen) udtalte, sjoendt han ikke hyl-

bede det eller mente, at det virkelig kunde være en Grund til principiel Indvending, den nemlig, at det var socialistisk. Jeg erkjender naturligvis fuldstændig, at der er en Socialisme, der er fortafkelig i sine Maal og i sine Midler, at den er skadelig indad som udad og ødelæggende, i Virkeligheden en Fjende af sandt Fremskridt. Det er den Socialisme, der stiller sig i direkte Modstrid med Grundlovens Ordning, som er Alles fri Udgang til Erhverv, ved at udføre en Tvangsordning; men jeg paastaar paa den anden Side, at der ogsaa er en modstaaende Opfattelse, som er ligesaa hyderlig-gaaende, nemlig den, der mener, at der fra det Offentliges Side, fra Statens Side med Hensyn til det, hvormed der nærmest her er Spørgsmaal, ingen Foranstaltning kan træffes, men at Alt maa overlades til Individet selv. Begge Dele ere Yderligheder, som ikke have Rod i de virkelige Lovgivninger, og jeg for mit Vedkommende kan vel i dette Lovforslag og dette Princip, som her er nedlagt, se en ny Anvendelse, men ikke noget egentligt nyt Princip. Der gives ingen Lovgivning, som nogensinde ganske har brudt med det, at den Svage i Konkurrencen kan støttes, og det har vor Lovgivning heller ikke gjort; men om enten Principet: Frihed for Kræfternes Kjørelser eller Understøttelse og Hjælp for dem, som have vanskeligt ved at trænge igennem, til en given Tid skal være det Overveiende, det beror paa saa mange Omstændigheder og givne Livsforhold, at man undertiden kan synes, at Lovgivningen staar udelukkende paa det enkelte Princip's Standpunkt, uden at den virkelig gjør det. Da Grundloven hos os blev givet, var der saa aabenbare Hindringer, saa forældede Forhold tilstede, der hindrede den fri Udgang til Erhverv, at det var ganske naturligt, at Tanken var oppe om en væsentlig Bestræbelse i den Retning at rydde bort for at skaffe Kræfterne Frihed, men efter at det ogsaa i alt Væsentligt var lykkedes, indtraadte en europæisk Bevægelse, som naturligvis ogsaa forplantede sig herop, som fremdrog den anden Side af Sagen ikke uden Føje og Ret. Hos os fik ogsaa dette Udtryk i, hvad der efter min Overbevisning altid er eller i Tidens Løb vil blive betragtet som det virkelige historiske Udgangspunkt for en Reform paa denne Lovgivnings Omraade, nemlig den kongelige Resolution af 20de September 1875, der nedsatte Arbejderkommissionen, og denne Kommissions Betænkning af 25de Oktober 1878, ikke fordi det paa nogen Maade kan paastaas fra denne Side